

været tilstøde, have Lærerne kunnet bringe det til Noget. Det er derfor ogsaa kun med Genier; Skolevæsenet har frembragt lidt Udban- nelse i enkelte Ting, saa dette er Alt, hvor som ikke Landsejner have ført det med sig; der har og vil flige Indretninger, som dette Forslag vilde skabe, intet udrettet, som svarer til det Krav, man gjør dertil. Min Erfaring strækker sig altsaa derhen, at det ikke kan nytte at have saadanne Skoleindretninger oprettede, som Forslaget gaaer ud paa. Det nytter ikke, at man bliver ved at bringe Forslag tilveie om endnu flere Tvangsindretninger end de, vi allerede have; thi vi maae frigløre Skolevæsenet saaledes, at det kun bliver et Slags Institut for Børn af ligegyldige Forældre, for Børn, som faae Lov til at gaae at drive paa Gaden, for Børn, hvis Forældre ikke have Lust eller Villie til at lade dem lære Noget, og ogsaa for Børn, som ingen aandelige Gvner have. Alt der bliver saadanne Skoler, hvor disse dog virkelig kunne lære en Gjerning og med denne Gjerning forbinde visse Færdigheder, det synes mig var dog virkelig en Tvang, en moralff Tvang, som ikke kan undgaaes, hvor man vil hæmme det Onde og opelste det Gode, som vi vel dog skulle have til Hensigt baade i Skolen og i Livet, som jo ogsaa vor hele Lovgivning er indrettet paa, navnlig med at straffe det Onde og afhjælpe det Gode, og en saadan Tvang er vistnok den første og største moralff nødvendige Tvang, som kan tænkes; men vi skulle da ogsaa begynde fra Roden dermed og det lige fra den første Børneopdragelse, vi hde vore Børn, og fort gjennem Skolen og de simpleste Instituter, som jeg har udtalt mig om her. Var derfor Forslaget indrettet efter det Slags Tvang, da skulde man tænke, at selv Forslagsstilleren ikke kunde have noget derimod, og jeg troer ogsaa, at han vilde sande, at den store Masse af Almuesbørn, af Børn, som slet intet lærer uden at gaae og drive paa Gaden imellem Skoletiden, at Sligt dog ei er af det Slags Tvangsskoler, han har foreslaaet, og at det Slags Tvang til en nyttig Virksomhed for saadanne stakkels Børns Underviisning vilde slet ikke være skadelig, men høist nødvendig, høist gavnlig og høist glædelig; thi kunne vi bringe det dertil, at de ei alene ville

paa en naturlig Maade blive bedre underviste, og at vi ved Siden deraf ogsaa kunde see dem syse med Noget, hvorved de maafsee en anden gang kunde hjælpe sig selv frem i Livet uden at behøve at trænge enten til Communen eller Staten, da var dette vistnok det bedste, der kunde udrettes for Almuef. skolevæsenet. Jeg paa- staaer saaledes endnu og vedbliver at paaftaae, at Lovforslaget er unyttigt, og jeg nægter ved min Stemme at fremme det.

Ischering: Da jeg meget gjerne faae, at der blev givet Underviisningsministeren Leilighed til at yttre sig angaaende Underviisningsagen i det Hele, havde jeg troet, at der laae en Anledning til at fremme dette Lovforslag, naftet jeg ikke dermed paa nogen Maade vil sige, at det vil give et godt Stof til Forhandling. En saadan Leilighed synes mig, at jeg dog nok engang imellem vil skaffe Underviisningsministeren, og derfor vil jeg for min Part stemme for, at dette Forslag kommer til Behandling.

B. Scholer: Ja jeg veed nok, at det aldeles ikke nytter at tale for det foreliggende Lovforslag. Jeg vil heller ikke tale for Redactionen deraf; men jeg troede, det ved en videre Behandling kunde omredigeres til nogle faa Paragrapher, da en Deel deraf kun indeholder hvad der staaer i vore nuværende Skoleanordninger. Men det forekommer mig dog, at der er to væsentlige Punkter, som vi siden 1814 have arbeidet paa at faae bragt i Stand heri Landet, men som endnu til Dato ikke ere bragte i Stand, saaat Forordningen af 1814 endnu den Dag i Dag staaer uopfyldt; det ene er, at Skolelærerne ikke faae den Løn, som Landets Lov tillægger dem (Hør!). Grunden til, at det ikke er steet, er den, at der er Districter, der ikke have Gvne til at udrede det. Nuværende Forslag forsøger en Løsning deraf, som forekommer mig at være overmaade heldig, nemlig ved at samle de mindre Clemen- tarf. skoledistricter til større af samme Omfang som de nuværende Amts-Skolef. districter, og for- ene dem ved et fælles materielt Baand. Jeg seer ikke, at vi paa anden Maade kunne løse Spørgsmaalet eller komme til at opfylde Forordningen af 1814, eller til at give Skolelærerne hvad Landets Lov nu spotviis siger, de